

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-537/13

Birutė Šiba
κατά
Arūnas Devėnas

(αίτηση του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 93/13/ΕΟΚ — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές — Σύμβαση παροχής νομικών υπηρεσιών που συνάπτεται μεταξύ δικηγόρου και καταναλωτή»

Περίληψη — Απόφαση του Δικαστηρίου (ένατο τμήμα) της 15ης Ιανουαρίου 2015

1. Προστασία των καταναλωτών — Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές — Οδηγία 93/13 — Πεδίο εφαρμογής — Σύμβαση παροχής νομικών υπηρεσιών που συνάπτεται μεταξύ δικηγόρου και φυσικού προσώπου — Εμπίπτει

(Οδηγία 93/13 του Συμβουλίου, αιτιολογική σκέψη 10 και άρθρο 2, στοιχεία β' και γ')

2. Προστασία των καταναλωτών — Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές — Οδηγία 93/13 — Σκοπός — Προστασία του ασθενέστερου μέρους — Εφαρμογή στο πλαίσιο συμβάσεων παροχής νομικών υπηρεσιών

(Οδηγία 93/13 του Συμβουλίου, αιτιολογική σκέψη 10)

3. Προστασία των καταναλωτών — Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές — Οδηγία 93/13 — Πεδίο εφαρμογής — Επίδραση που ασκεί ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας της παροχής υπηρεσιών που αποτελεί το αντικείμενο της συμβάσεως — Δεν υφίσταται — Εξαίρεση — Ρήτρες που αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως στις συμβάσεις παροχής νομικών υπηρεσιών

(Οδηγία 93/13 του Συμβουλίου, αιτιολογικές σκέψεις 10 και 14 και άρθρο 2, στοιχείο γ')

4. Προστασία των καταναλωτών — Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές — Οδηγία 93/13 — Καταχρηστική ρήτρα υπό την έννοια του άρθρου 3 — Εκτίμηση του εθνικού δικαστηρίου — Κριτήρια

(Οδηγία 93/13 του Συμβουλίου, άρθρα 4 § 1 και 5)

1. Η οδηγία 93/13, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται σε τυποποιημένες συμβάσεις παροχής νομικών υπηρεσιών που συνάπτονται μεταξύ δικηγόρου και φυσικού προσώπου το οποίο ενεργεί για σκοπούς άσχετους με τις επαγγελματικές του δραστηριότητες.

Πράγματι, όπως επισημαίνεται στη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/13, οι ομοιόμορφοι κανόνες που αφορούν τις καταχρηστικές ρήτρες πρέπει να έχουν εφαρμογή σε κάθε σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, όπως τα πρόσωπα αυτά ορίζονται στο άρθρο 2, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας αυτής. Συνεπώς, η οδηγία 93/13 ορίζει τις συμβάσεις επί των οποίων έχει εφαρμογή με γνώμονα την ιδιότητα των συμβαλλομένων, αναλόγως του αν ενεργούν ή όχι στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Έτσι, δικηγόρος ο οποίος παρέχει έναντι αμοιβής νομικές υπηρεσίες σε φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί ως ιδιώτης είναι επαγγελματίας κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 93/13. Η σύμβαση που συνάπτεται για την παροχή των υπηρεσιών αυτών υπόκειται, επομένως, στο καθεστώς της εν λόγω οδηγίας.

(βλ. σκέψεις 20, 21, 24, 35 και διατακτ.)

2. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 22, 23)

3. Δεδομένου του σκοπού της προστασίας του καταναλωτή, τον οποίο υπηρετεί η οδηγία 93/13 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, δεν μπορεί να είναι καθοριστικός για την εφαρμογή της ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων του επαγγελματία ή η ειδική αποστολή με την οποία ο τελευταίος είναι επιφορτισμένος. Συναφώς, το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 93/13 αναφέρεται σε κάθε επαγγελματική δραστηριότητα είτε δημόσια είτε ιδιωτική και, όπως αναφέρεται στη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη, η οδηγία αυτή ισχύει και για τις επαγγελματικές δραστηριότητες δημόσιου δικαίου.

Επομένως, όσον αφορά νομικές υπηρεσίες που παρέχονται έναντι αμοιβής από δικηγόρο, το γεγονός ότι στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους οι δικηγόροι δεσμεύονται από την υποχρέωση σεβασμού του εμπιστευτικού χαρακτήρα των σχέσεών τους με τους «εντολείς-καταναλωτές», αυτό δεν εμποδίζει την εφαρμογή της οδηγίας 93/13 ως προς τις τυποποιημένες ρήτρες των συμβάσεων παροχής νομικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, οι συμβατικές ρήτρες που δεν αποτελούν αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως, ιδίως όσες συντάσσονται με σκοπό τη γενικευμένη τους χρήση, δεν περιλαμβάνουν εξατομικευμένες πληροφορίες σχετικά με τους εντολείς των δικηγόρων, η αποκάλυψη των οποίων θα μπορούσε να πλήξει το δικηγορικό απόρρητο. Φυσικά, η σύνταξη συγκεκριμένης συμβατικής ρήτρας, ιδίως επί ζητημάτων που αφορούν τη δικηγορική αμοιβή, θα μπορούσε να αποκαλύψει, έστω και παρεμπιπτόντως, ορισμένα στοιχεία της σχέσεως μεταξύ του δικηγόρου και του εντολέα του τα οποία πρέπει να παραμείνουν μυστικά. Μια τέτοια ρήτρα θα αποτελούσε, εντούτοις, αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως και για τον λόγο αυτό δεν θα υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/13.

(βλ. σκέψεις 25, 28, 30-32)

4. Προκειμένου να κριθεί αν είναι καταχρηστικές συμβάσεις που υπάγονται στην οδηγία 93/13, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, πρέπει να ληφθεί υπόψη η φύση των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, σε συνδυασμό με τη δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη αυτής. Το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο πρέπει να κρίνει τον καταχρηστικό χαρακτήρα αφού λάβει υπόψη τη φύση των υπηρεσιών και τις περιστάσεις που περιέβαλαν τη σύναψη της συμβάσεως κατά τον χρόνο της συνάψεως.

Έτσι, όσον αφορά τις συμβάσεις παροχής νομικών υπηρεσιών, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να λάβει υπόψη την ιδιαίτερη φύση των υπηρεσιών αυτών κατά την εκτίμηση του σαφούς και κατανοητού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών, σύμφωνα με το άρθρο 5, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 93/13, και να προβεί, εν αμφιβολία, στην ευνοϊκότερη για τον καταναλωτή ερμηνεία αυτών, όπως ορίζει η δεύτερη περίοδος του ίδιου άρθρου.

(βλ. σκέψεις 33, 34)